

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst
Afdeling Inlichtingen

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon (070) 318 75 45
Telex 31337 MVD/GV/NL
Telefax (070) 318 79 51

Aan:

Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

DIS96002986

Datum

31 oktober 1996

Onderwerp

Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 66/96)

1. Hierbij doe ik u toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalig Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
-1-

Bezoekadres
Kalvermarkt 28, Den Haag

Doorkiesnummer
(070) 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DISgbw 29086 d.d. 31 oktober 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coordinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

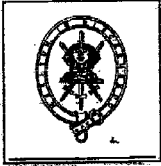
NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. Kol [REDACTED] d.f.v. HPMV

DCBC, t.a.v. H-Dienstploeg (als hard copy & op schijf)

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
ARCHIEF

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

66/96

(Afgesloten 311200 OKT 1996)

Conclusie/vooruitzicht

De Bosnische autoriteiten blijven pogingen doen de Serviërs te provoceren tot schendingen van "Dayton". Zij lijken daartoe momenteel een aanleiding te zien in de regio-Gorazde.

Er zijn sterke aanwijzingen dat van oorlogsmisdaden beschuldigde Serviërs openbare ambten vervullen in de regio-Prijedor. Dit vormt een illustratie van de minachting van de Bosnische Serviërs voor dergelijke beschuldigingen.

Er is onduidelijkheid over de status van de Bosnisch-Servische legerleider Mladic. Diens ontslag kan op korte termijn niet worden uitgesloten. Het heeft er alle schijn van dat de Servische president Milosevic zijn invloed over de Bosnische Serviërs probeert te vergroten.

Onlangs is een aantal Kroatische Serviërs die in het kader van recente amnestie-wetgeving waren vrijgelaten, opnieuw gearresteerd. Dit zal de betrekkingen tussen Serviërs en Kroaten verder onder druk zetten.

Bosnië-Herzegovina

Serviërs verhogen waakzaamheid bij Gorazde

Er zijn aanwijzingen dat de Bosnische Serviërs nieuwe controleposten hebben ingesteld in de omgeving van Kopaci, ten oosten van Gorazde. Aanleiding daarvoor zou zijn dat de Bosnische strijdkrachten de afgelopen weken pogingen hebben gedaan om clandestien wapens over te brengen naar Kopaci. Het betreffende dorp ligt op Servisch gebied aan de oostgrens van de enclave-Gorazde. Vóór de oorlog vormden Moslims er een aanzienlijk deel van de bevolking. Wellicht zijn de Serviërs bevreesd dat de Moslims ten aanzien van Kopaci eenzelfde scenario beogen als zijn vorige maand hebben uitgevoerd in Jusici (bij Zvornik). Zoals bekend zijn daar met goedkeuring, zo niet op initiatief, van de Bosnische autoriteiten een aantal oorspronkelijke bewoners teruggekeerd, hetgeen gepaard ging met provocaties van de Serviërs en de clandestiene overbrenging van wapens naar die plaats. Een en ander houdt naar alle waarschijnlijkheid verband met het streven van de Bosnische Moslims de Serviërs te provoceren tot vijandelijkheden die door de Bosnische propaganda kunnen worden aangevoerd als voorbeelden van Servische obstructie van het vredesproces. De ligging van Kopaci is voor de Serviërs even gevoelig als die van Jusici, omdat in beide gevallen voor de Serviërs belangrijke doorvoerwegen over Moslim-gebied lopen. Er waren in het verleden reeds aanwijzingen dat de Moslims hun provocatieve optreden op dergelijke gevoelige gebieden willen concentreren.

Onvrede in Bihac

Er is sprake van onvrede onder gedemobiliseerde militairen van het Vijfde Korps van de Bosnische strijdkrachten (ABiH) in Bihac en omgeving. Deze zou zijn veroorzaakt door het feit dat hun plaatsen voor een deel worden ingenomen door beroepsmilitairen, die afkomstig zijn uit de omgeving-Zenica (Derde ABiH-Korps). De genoemde maatregelen passen in het kader van het streven van de Bosnische legerleiding naar professionalisering van de ABiH. Zij zullen waarschijnlijk tot gevolg hebben dat de slagkracht van het Vijfde Korps zal worden bevorderd. Toch zal aan het feit dat aan militairen uit andere delen van Bosnië-Herzegovina de voorkeur wordt gegeven, ook ongerustheid ten aanzien van de veiligheidssituatie in Bihac en omgeving ten grondslag liggen. Zoals bekend probeert het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic zijn eigen positie in die regio weer te versterken ten koste van het gezag van Sarajevo. Ook de Kroatische

regering, met wie Abdic nauw samenwerkt, heeft onlangs opnieuw aangegeven haar invloed in de Bihac-enclave te willen vergroten. Zenica is één van de belangrijkste machtscentra van de ABiH en geldt bovendien als een centrum van de islamitisch-fundamentalistische stroming in dat leger. Het Derde Korps is aangewezen als één van de belangrijkste bestemmingen voor opleiding en wapenleveranties in het kader van "Equip&Train". Dat aan beroepsmilitairen uit die regio de voorkeur wordt gegeven boven lokale ex-militairen, zal door de (regeringsgetrouwe!) Moslims uit Bihac en omgeving als een motie van wantrouwen worden opgevat.

Servische oorlogsmisdadigers in politie-functies

Een woordvoerder van VN-vertegenwoordiger Bildt heeft gemeld dat in de regio-Prijedor vier Serviërs deel uitmaken van de lokale politie, die door het Internationale Tribunaal (ICTY) worden gezocht wegens oorlogsmisdaden tegen Moslims. Deze zouden zijn gepleegd jegens Moslims in nabijgelegen concentratiekampen. Met het feit dat de lokale Bosnisch-Servische autoriteiten de betreffende Serviërs niet, zoals zij op grond van "Dayton" verplicht zouden zijn, ter beschikking stellen aan het Tribunaal, illustreren zij hun minachting voor dit Tribunaal. Met de betreffende uitspraak wil de VN deze situatie vermoedelijk aan de kaak stellen. Tevens willen zij mogelijk impliciet kritiek uitoefenen op IFOR, dat heeft aangegeven niet actief te zullen overgaan tot opsporing van oorlogsmisdadigers en deze slechts te zullen arresteren indien IFOR-functionarissen in de reguliere uitoefening van hun taken met beschuldigde personen in contact komen.

Het politiekorps van Prijedor staat bekend om zijn nationalistische opstelling en verzet jegens IFOR. Om die reden heeft IFOR vorige maand het ontslag van het hoofd van politie aldaar afgedwongen, al zijn er aanwijzingen dat de betreffende persoon nog altijd betrokken is bij de handhaving van de openbare orde in de plaats. In Prijedor zijn de afgelopen weken tientallen huizen van Moslims (die daar vóór de oorlog de meerderheid vormden) opgeblazen. Daarbij was ook de lokale politie betrokken. Deze situatie dreigt de betrekkingen tussen IFOR en de Servische autoriteiten in de regio-Prijedor verder onder druk te zetten.

Onzekerheid over positie Mladic

Joegoslavische media hebben naar aanleiding van recente berichten over het ontslag van de bevelhebber van de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS), Mladic, gespeculeerd over "sluipende toenadering" tussen de Bosnisch-Servische republiek (RS) en Joegoslavië. Daarbij werd erop gewezen dat het ontslag van Mladic en vrijwel de gehele Bosnisch-Servische top nauwelijks tot protesten heeft geleid, terwijl een poging een jaar geleden van de toenmalige president Karadzic om Mladic van het toneel te verwijderen, bijna tot een opstand van de VRS leidde. In de betreffende berichten wordt de passieve opstelling van de Bosnisch-Servische militairen toegeschreven aan de invloed van de Joegoslavische leiding in Belgrado, die op deze wijze de samenwerking van de Bosnische Serviërs met de overige volkeren van Bosnië-Herzegovina wil vergroten.

De afgelopen dagen is zowel vanuit VRS-kringen als van de kant van de Joegoslavische Generale Staf verklaard dat van een ontslag van Mladic c.s. (nog) geen sprake is. De geruchten zijn echter dermate hardnekkig, dat er rekening mee moet worden gehouden dat zij in ieder geval ten dele op waarheid berusten. In dat geval is de kennelijk stilzwijgende aanvaarding van de ontslagmaatregelen inderdaad opmerkelijk. Het heeft er alle schijn van dat de Joegoslavische leiding (lees: de Servische president Milosevic) inderdaad zijn invloed aanwendt om de Bosnisch-Servische militaire én politieke leiding te brengen tot een meer concessiebereide opstelling ten aanzien van het Bosnische vredesproces. Dit is in overeenstemming met Milosevic's recente erkenning van Bosnië-Herzegovina, een stap die hij nog steeds niet heeft gezet ten aanzien van de RS. In die context zou de vervanging van een aantal militairen die sterk met de oorlog geassocieerd worden, zoals Mladic, voor de hand liggen. Een bijkomend voordeel zou zijn dat een aantal van oorlogsmisdaden verdachte topofficieren uit het voetlicht zou worden gehaald. Overigens is zeker niet uitgesloten dat Mladic in de praktijk invloed zal blijven houden op de VRS zonder daarmee formeel te kunnen worden geassocieerd.

Kroatië

Kroatische Serviërs opnieuw gearresteerd

Acht Serviërs die vorige maand door de Kroatische autoriteiten waren vrijgelaten in het kader van recente amnestie-wetgeving, zijn onlangs opnieuw gearresteerd. Bovendien liet de Kroatische plaatsvervangend minister van Justitie Romić de mogelijkheid open dat ook andere Serviërs opnieuw zullen worden aangehouden. De misdaden waarvan de betreffende Serviërs waren beschuldigd, betroffen oorlogsmisdaden ten tijde van de strijd om de voormalig Servische gebieden in Kroatië. Onlangs had het

[REDACTED]

Kroatische parlement amnestie verleend voor dergelijke misdaden. Met deze regeling, die in ieder geval op papier breder was dan eerdere amnestie-wetgeving, wilde zij onderstrepen dat de Serviërs na het herstel van het Kroatische gezag over de "Servische" gebieden niet rechteloos zijn. Het bestaan van deze wetgeving speelde ook een rol bij de inwilliging van het Kroatische verzoek om toetreding tot de Raad van Europa. De Kroatische autoriteiten hebben nu echter de beschuldigingen tegen de betreffende Serviërs zodanig geherformuleerd dat de door hen gepleegde feiten buiten de amnestie-regeling vallen. In combinatie met aanhoudende berichten over vervolging van Serviërs door Kroaten in voormalig Servische gebieden, zal dit de onderhandelingen tussen de Kroatische regering en de autoriteiten in oost-Slavonië, het enige Kroatische gebied dat nog onder Servische controle staat, onder druk zetten en een vreedzaam herstel van het Kroatische gezag aldaar verder bemoeilijken.